

ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

У статті порушується проблема формування інформатичної компетентності майбутніх учителів іноземних мов. Здійснюється аналіз досліджень науковців стосовно проблеми використання інформаційних технологій та формування інформатичної компетентності. Всебічно розглянуті визначення поняття "інформатична компетентність"; пояснюється різниця між інформаційною та інформатичною компетентностями. Пропонується структура інформатичної компетентності в контексті підготовки майбутнього вчителя іноземних мов.

Ключові слова: інформатична компетентність, навчання іноземних мов, засоби ІКТ, професійна підготовка.

Однією з найважливіших умов модернізації освіти, визначених "Національною доктриною розвитку освіти в Україні", є підготовка педагогічних і науково-педагогічних працівників, їхнє професійне вдосконалення. У доктрині також підкреслюється, що пріоритетом розвитку освіти є впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), які забезпечують подальше вдосконалення навчально-виховного процесу, доступність та ефективність освіти, підготовку молодого покоління до життя в інформаційному суспільстві. Державною національною програмою "Освіта України XXI століття" наголошується на важливості підготовки нової генерації педагогічних кадрів, підвищення їхнього професійного та загальнокультурного рівня, створення передумов для розвитку здібностей молоді, формування здатності до самоосвіти, широкого застосування ІКТ. Усвідомлення цього потребує від педагогічних вищих навчальних закладів (ВНЗ) якісної професійно-педагогічної підготовки та формування ключових компетентностей майбутнього викладача, а саме: відмінне знання предмету; здатність користуватися різними стратегіями навчання та викладання; навички використання інформаційно-комунікаційних технологій; уміння знаходити, обробляти, аналізувати інформацію з різних джерел; здатність до безперервного та актуального навчання [2, с. 389]. Наявність цих компетентностей дозволяє викладачеві стати експертом у своїй професійній діяльності. Тому актуальним завданням професійної підготовки майбутніх учителів іноземних мов є пошук таких моделей навчання, які б сприяли формуванню їхньої інформатичної компетентності.

Під *інформатичною компетентністю майбутнього вчителя іноземних мов* розуміємо таке інтегративне утворення особистості, яке поєднує знання про основні методи інформатики та інформаційні технології, уміння, навички та досвід їх використання для розв'язування педагогічних і методичних задач засобами інформаційних технологій у процесі навчання іноземних мов, спроможність представляти повідомлення і дані у зрозумілій для всіх формі, що проявляється у прагненні, здатності та готовності до ефективного застосування сучасних засобів інформаційних і комп'ютерних технологій для розв'язання завдань у професійній діяльності та в повсякденному житті, усвідомлюючи при цьому значущість предмету і результату діяльності [5, с. 62]. При цьому варто відрізнити *інформатичну* компетентність від *інформаційної*, що є сукупністю компетенцій, пов'язаних із роботою з інформацією у всіх її формах і представленнях, які дозволяють ефективно користуватись інформаційними технологіями різних видів як у традиційній друкованій формі, так і комп'ютерними телекомунікаціями, працювати з інформацією в різних її формах і представленнях як у повсякденному житті, так і в професійній діяльності [4, с. 26].

Питання *інформатичної* компетентності майбутнього вчителя досліджувалося в різноманітних аспектах. Суттєвим внеском у розробку проблеми формування інформатичної компетентності майбутнього вчителя стали дослідження М. С. Головань, Л. М. Горбунової, А. Литвин, А. В. Хатько. Розв'язанню питання інформатизації освіти та вивченню теоретичних засад використання ІКТ у навчальному процесі вищої школи присвячено роботи знаних вітчизняних і зарубіжних науковців: В. П. Беспалька, І. В. Гавриш, В. І. Євдокимова, М. І. Жалдак, М. В. Кларіна, О. Г. Козлової, М. П. Лапчика, Є. С. Полат, І. В. Роберт, С. О. Сисоєвої та ін. Для нашого дослідження вагомими стали наукові праці, в яких розкрито концептуальні положення, сутність поняття "інформаційно-комунікаційні технології" (М. А. Бовтенко, К. Ю. Вітенберг, В. І. Євдокимов, І. І. Костікова, В. Н. Подковиркова, О. М. Разинкіна, Л. І. Морська, А. О. Маслюк). Проте аналіз наукових праць із теми дослідження засвідчив, що теоретичні й методичні аспекти використання ІКТ для реалізації конкретних завдань організації процесу формування інформатичної компетентності майбутнього вчителя іноземних мов розроблені недостатньо.

Ми поділяємо думку С. О. Сисоєвої та І. В. Соколової щодо визначення пріоритетів у підготовці майбутніх учителів до застосування інформаційних технологій. Необхідною є переорієнтація методики навчання інформаційних технологій на пріоритет розвивальної функції, безперервність формування

інформатичної компетентності на освітньо-кваліфікаційному рівні "бакалавр" шляхом запровадження змістових модулів і виділення базового "ядра знань", визначення рівнів сформованості інформатичної компетентності [7, с. 273]. На думку Ю. Самойленко, саме ІТ впливають на зміну ціннісного потенціалу майбутнього вчителя-філолога, у тому числі на сприймання інформаційних технологій як необхідного атрибуту професійної діяльності, зокрема у процесі профільного навчання [8]. Представимо структуру інформатичної компетентності майбутніх учителів іноземних мов за рівнями та видами діяльності у вигляді таблиці.

Структура інформатичної компетентності майбутніх учителів іноземних мов за рівнями та видами діяльності

Рівень сформованості інформатичної компетентності		Базовий репродуктивний рівень	Продуктивний рівень	Творчий рівень
		Вміння та навички		
Вид діяльності	Визначення, пошук та опрацювання інформації	<u>Мати уявлення та вміння за зразком використовувати</u> - засоби опрацювання інформації; - електронні ресурси для навчання ІМ; - сучасні інформаційні системи у сфері іноземних мов.	<u>Вміння самостійно обирати та використовувати:</u> - засоби опрацювання інформації; - електронні ресурси для навчання ІМ; - сучасні інформаційні системи у сфері іноземних мов.	<u>Комплексне творче вміння обирати та використовувати</u> - засоби опрацювання інформації; - електронні ресурси для навчання ІМ; - сучасні інформаційні системи у сфері іноземних мов.
	Організація та представлення інформації	Мати уявлення та вміння структуризації та логічного подання матеріалу відповідно до заданої системи.	Вміння самостійно обирати найбільш доцільні види та способи структуризації матеріалу.	Здатність творчого представлення інформації, високий рівень використання презентацій, засобів концептуальної візуалізації, графіків, діаграм.
	Використання персонального комп'ютера та програмного забезпечення	Уміння за зразком створювати вправи для навчання ІМ за допомогою комп'ютерних програм та Інтернет-ресурсів.	Уміння самостійно обирати необхідні комп'ютерні програми та Інтернет-ресурси для створення вправ.	Уміння самостійно обирати необхідні комп'ютерні програми та Інтернет-ресурси для створення вправ, використовуючи нестандартні ідеї та рішення.
	Планування, організація та контроль навчального процесу	Мати уявлення та використовувати офісні та спеціальні програми для планування, організації та контролю навчального процесу за готовим шаблоном.	Використовувати офісні та спеціальні програми для планування, організації та контролю навчального процесу.	Навички розробки шаблонів планування, організації, контролю навчального процесу, підбір та використання комп'ютерних програм та он-лайн ресурсів для організації навчального процесу.

Рівень сформованості інформатичної компетентності майбутніх учителів іноземних мов визначаємо в синтезі знань, умінь, навичок, мотивів (упевненість в необхідності володіти методикою використання сучасних інформаційних технологій у навчанні іноземних мов) і зовнішньої виразності (поведінка), що виявляється у відкритості до нових знань із сучасних інформаційних технологій, готовність допомогти учням їх використовувати, у розвитку комунікативних здібностей, а також самостійності, наполегливості, витриманості, цілеспрямованості, критичності мислення та творчості.

Перспективу дослідження вбачаємо в розробці методики формування інформатичної компетентності майбутніх учителів іноземних мов у процесі професійної підготовки; розробці навчально-методичних матеріалів для поточного й підсумкового контролю рівня сформованості інформатичної компетентності майбутніх учителів іноземних мов.

Використані джерела

1. Бовтенко М. А. Компьютерная лингводидактика : учеб. пособие / М. А. Бовтенко. – М. : Флинта : Наука, 2005. – 215 с.
2. Маслюк А. О. Інформаційно-комунікаційні технології як новітні засоби формування професійно-педагогічної компетентності майбутніх учителів іноземних мов / А. О. Маслюк // Сучасні

- інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми : зб. наук. пр. – Випуск 22 / Редкол. : І. А. Зязюн (голова) та ін. – Вінниця : ТОВ фірма "Планер", 2009. – С. 389–392.
3. Смирнова-Трибульська Є. М. Теоретико-методичні основи формування інформатичних компетентностей вчителів природничих дисциплін у галузі дистанційного навчання : дис. ... докт. пед. наук: 13.00.02 / Є. М. Смирнова-Трибульська. – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2008. – 530 с.
 4. Баловсяк Н. Інформаційна компетентність фахівця / Н. Баловсяк // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2004. – № 5. – С. 21–28.
 5. Головань М. С. Інформатична компетентність: сутність, структура та становлення / М. С. Головань // Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах : науково-методичний журнал. – 2007. – № 4. – С. 62–69.
 6. Ромашенко В. Є. Формування інформаційно-комунікаційної компетенції майбутніх учителів-філологів: принципи відбору та структурування змісту / В. Є. Ромашенко // Неперервна професійна освіта: теорія і практика : наук.-метод. журн. – 2013. – Вип. 1/2. – С. 87–93.
 7. Самойленко Ю. П. Формування вмінь використання майбутнім учителем-філологом інформаційних технологій у профільному навчанні: стан проблеми / Ю. П. Самойленко // Вісник Житомирського державного університету. Випуск 44. Педагогічні науки. – 2008. – С. 97–100.
 8. Сисоєва С. О., Соколова І. В. Проблеми неперервної професійної освіти: тезаурус наукового дослідження : наук. видання / С. О. Сисоєва, І. В. Соколова / НАПН України. Ін-т педагогічної освіти і освіти дорослих, МОН. – Київ-Маріуполь : Маріупольський держ. гуманітарний ун-т, 2010. – 300 с.
 9. Integrating informational technology into the teacher education curriculum: process and products of change / N. Wendworth, R. Earle, M. Connel, editors. – New York : The Haworth Press, Inc., 2004. – 188 p.

Юцевич И. С.

ПРОБЛЕМА ФОРМИРОВАНИЯ ИНФОРМАТИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ИНОСТРАННЫХ ЯЗЫКОВ В ПРОЦЕССЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ

В статье поднимается проблема формирования информатической компетентности будущих учителей иностранных языков. Осуществляется анализ исследований по проблеме использования информационных технологий и формирования информатической компетентности. Представлено определение понятия "информатическая компетентность", объясняется отличие между информационной и информатической компетентностями. Предлагается структура информатической компетентности в контексте подготовки будущего учителя иностранных языков.

Ключевые слова: информатическая компетентность, обучение иностранным языкам, средства ИКТ, профессиональная подготовка.

Yutsevych I. S.

FORMING INFORMATICS COMPETENCE IN FOREIGN LANGUAGE TEACHER-TRAINEES IN THE PROCESS OF PROFESSIONAL TRAINING

The problem of informatics competence forming in foreign language teacher-trainees is discussed in the article. The results of the research analysis of the problem of information technologies use in the sphere of foreign language teaching as well as informatics competence formation are represented. Definitions of the concept "informatics competence" are considered, and the difference between the informational and informatics competences is explained. The structure of informatics competence in the context of foreign language teaching is provided. The structure includes levels and kinds of activities, where definite skills of foreign language teacher-trainees according to the levels of competence formation are represented.

Three main levels of informatics competence are represented which are the basic level, productive level and creative level – that shows the highest proficiency and computer literacy concerning information technologies use for learning / teaching purposes. The necessity of informatics competence formation in foreign language teachers-trainees during the fourth year of Bachelor's program is grounded. Hence the necessity to introduce into the Curriculum a special course "Information technologies in foreign language teaching" aimed at such competence formation. The formed competence is seen as a combination of special computing skills and methodological knowledge, which enable prospective teachers to use information technologies which are computer programs and on-line resources for the purposes of teaching, development of methodological materials, organizing studying and teaching process, analysis and assessment of students' works. The future research presupposes development of method-guides and other methodological materials for informatics competence formation in foreign language teachers-trainees. Further development and improvement might get the proposed structure of informatics competence formation.

Key-words: informatics competence, foreign languages teaching, IT and computing means, professional training, teacher-trainees.

Стаття надійшла до редакції 18.10.16